

HelhetsEnkelt - Systemdesign för minskad upplevd regelbörda för lantbrukare

Workshop - Kontroll, tillsyn och samverkan

7 maj 2025

Agenda

10.00 Välkomna och introduktion

10.45 Drivkrafter och kontrollstrategi

12.00 - 13.00 Lunch

13.00 Drivkrafter och kontrollstrategi - dialog

14.30 Fika

14.45 Inspiration från Agronod

15.10 Samordnade kontroller

16.00 Avslut

SustainGovs fokusområde 3:

Framtidssäkrad livsmedelsförsörjning för hälsa och välbefinnande

En central del i arbetet är att undersöka hur regelverkens komplexitet påverkar hållbar livsmedelsproduktion och vilka möjligheter som finns att förbättra för lantbrukare och myndigheter, utan att kompromissa med livsmedelssäkerhet, djurvälstånd eller miljömål.

På så vis kan projektet bidra till en mer resilient och hållbar livsmedelsförsörjning och därmed stärka den långsiktiga samhällsnyttan.

HelhetsEnkelt

Mål: Minskad upplevd regelbörda för lantbrukare

Syfte etapp 1: Ringa in utmaningen och rusta ett tjänstesystem

Projekttid: 1 Oktober 2024 - 31 mars 2026, finansieras av Vinnova

Samhällsnytta
KARLSTADS UNIVERSITET SAMHÄLLSNYTTA AB

Lantbrukare med
mjölkproduktion

Länsstyrelsen
Värmland

Länsstyrelsen
Jämtlands län

Länsstyrelsen
Skåne

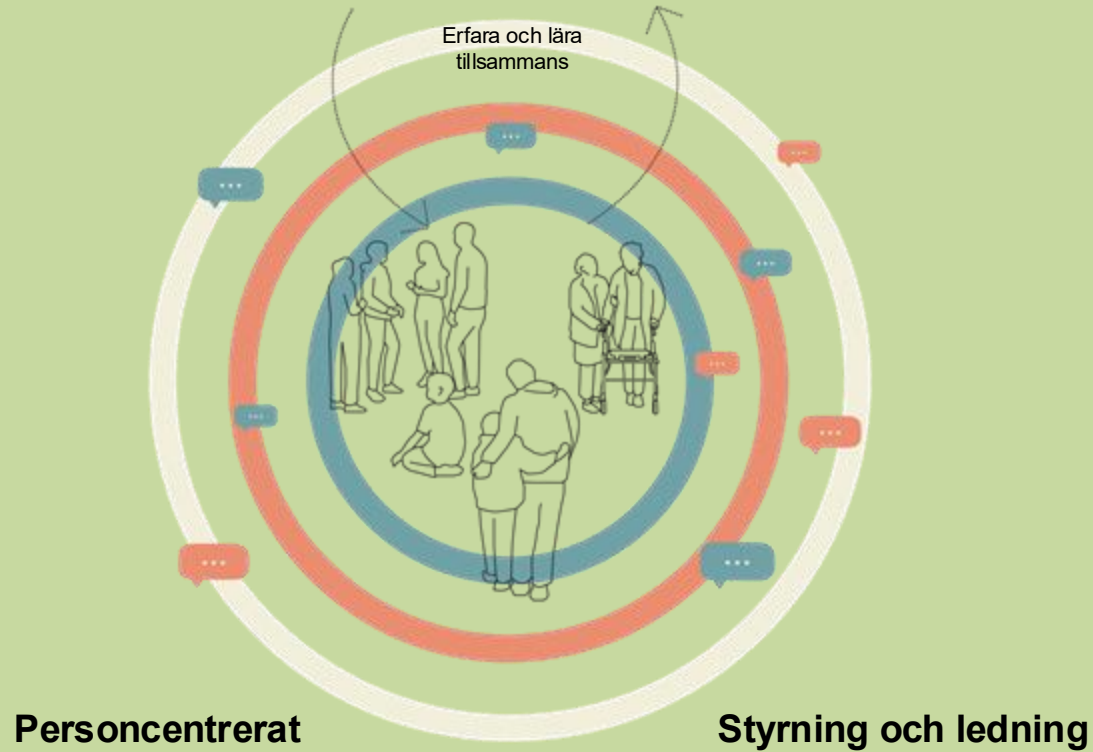
Samhällsnytta
KARLSTADS UNIVERSITET SAMHÄLLSNYTTA AB

Presentationssrunda

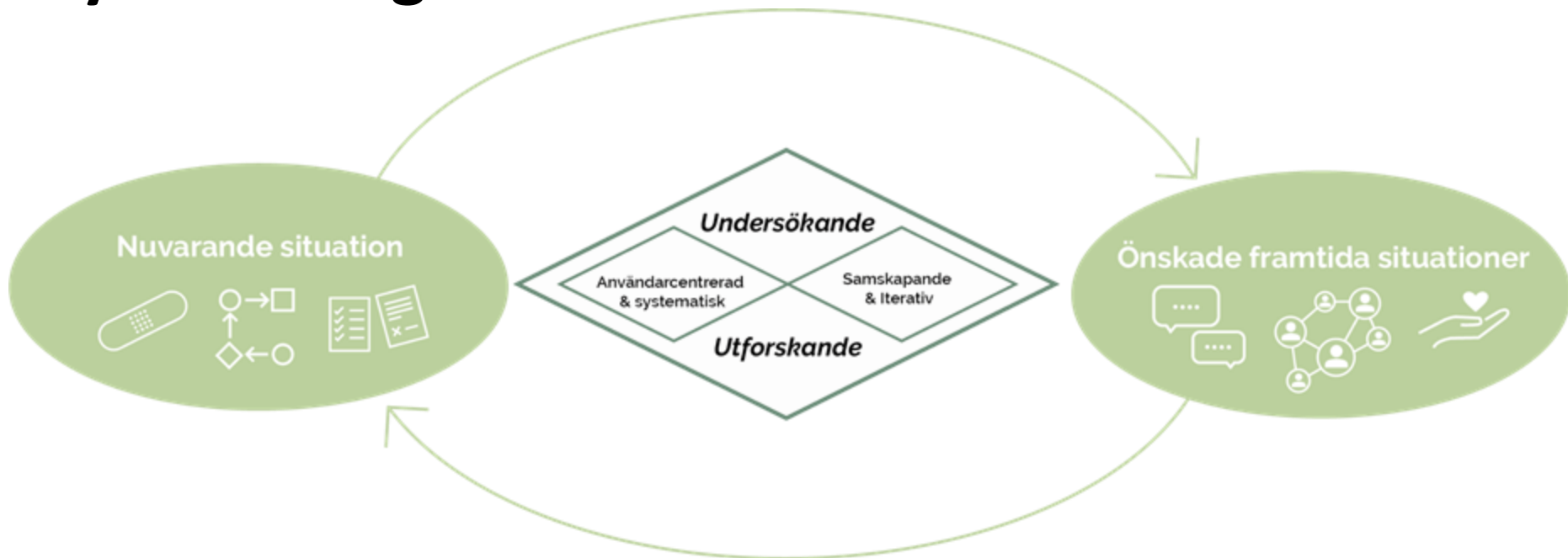
Berätta vad du heter och
var du arbetar?

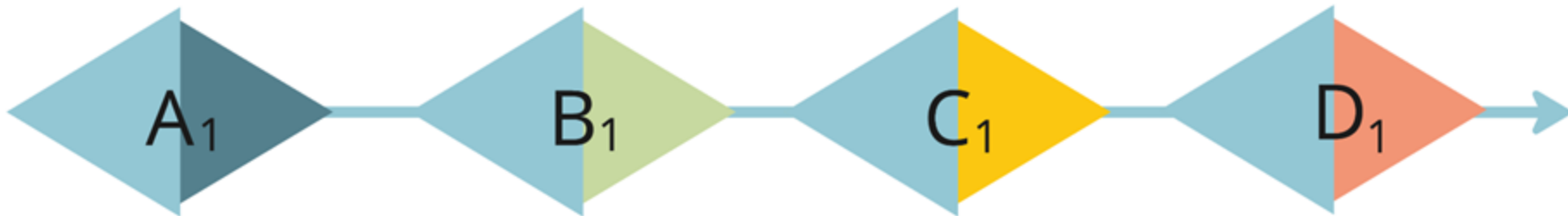
Systemfokus

Systemdesign

HelhetsEnkelt - Process, etapp 1

Workshop A

Vad består den upplevda regelbördan av ur lantbrukarens perspektiv?

Workshop B

Hur kan den upplevda regelbördan minskas i den operativa vardagen?

Workshop C

Hur kan kontroll och tillsyn utformas för att minska lantbrukarens regelbörda utan att kompromissa med regelverkens syfte?

Workshop D

Hur kan regelutformning minska lantbrukarens upplevda regelbörda utan att kompromissa med samhällsmålen?

HelhetsEnkelts arbetsgrupp

Vad har vi sett och hört i
arbetet hittills?

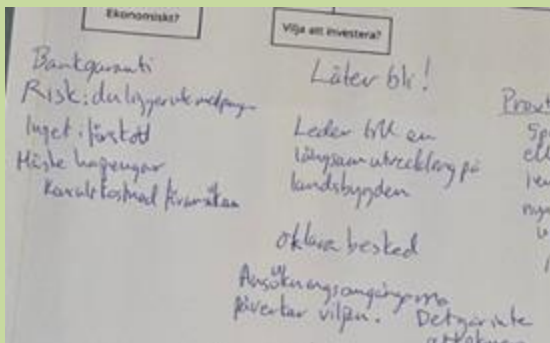
A1 - På gården, 7 april

B1 - Tillsyn, 8 april

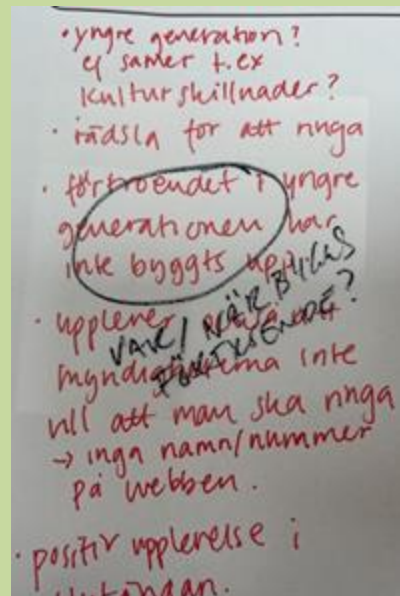

Kontrollantens perspektiv

“LRF har en "kompis" som man kan ta med sig i möten. Det stödet kan man använda om man inte har råd med en konsult. Det är bra, men också konstigt att man behöver stöd när vi ska ses.” /Kontrollant

“Själv upplever man det som man frågar efter något enkelt, en siffra de redan har. Men de upplever det som en ytterligare kontroll.” /Kontrollant

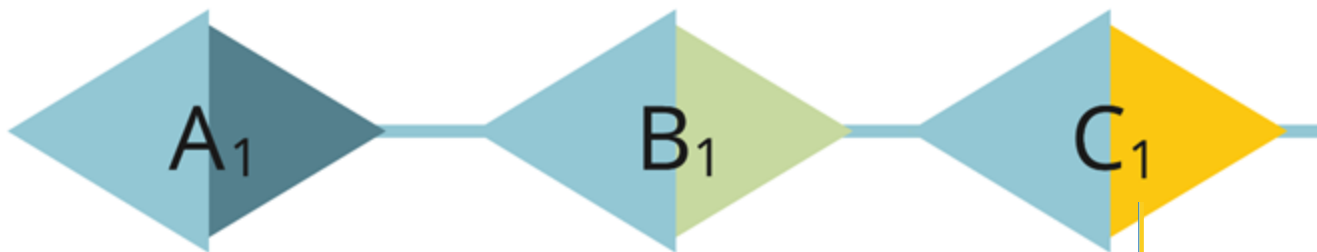

“Det finns en god och en ond sida av detta. Just nu är jag på den onda.” /Kontrollant

Symtom på existerande regelsystem

- Bristande bemötande och förtroende
- Höga kostnader i flera led
- Psykisk ohälsa hos lantbrukare
- Osäker framtida livsmedelsförsörjning
- Hög personalomsättning hos inspekterande verksamheter
- Överlappande tillsyn mellan myndighet och bransch
- Svårt att överblicka vem som gör vad och varför

Summering

Varför ser systemet ut som det gör?

Hur bestäms kontrollerna?

Vad hindrar samordning av kontroller?

Workshop C - Hur kan kontroll och tillsyn utformas för att minska lantbrukarens regelbörda utan att kompromissa med regelverkens syfte?

Dialog 1 - Drivkrafter och kontrollstrategi

Dialog 2 - Samordnad kontroll och tillsyn

Frågor att utforska vidare

Var finns potential att göra förändringar som har önskad effekt?

Kontrollstrategier

Hur bestäms vem som kontrolleras och hur kontrollerna/tillsynen genomförs?

Urvalskriterier:

- Tematiskt
- Risk, hur bedöms den?
- Slumpmässigt, varför?
- Vad kontrolleras?
- Och vem som kontrollerar?
- Tidsaspekter, intervall, aviseringstid?

Drivkrafter

Varför ser systemet ut som det gör?

- Var kommer kontrollpunkterna från?
EU? Lagar, myndigheter, marknaden?
- Hur stort är överlappet mellan kontrollinstanserna?

Detta har betydelse för:

- *Bemötande*
- *Kunskap och kompetens hos handläggare*
- *Möjlighet till situationsanpassningar*

Kartläggning av aktörer från lantbrukarens perspektiv

Myndigheter, 9 st

Lantbrukare

Bransch

Certifieringsorgan

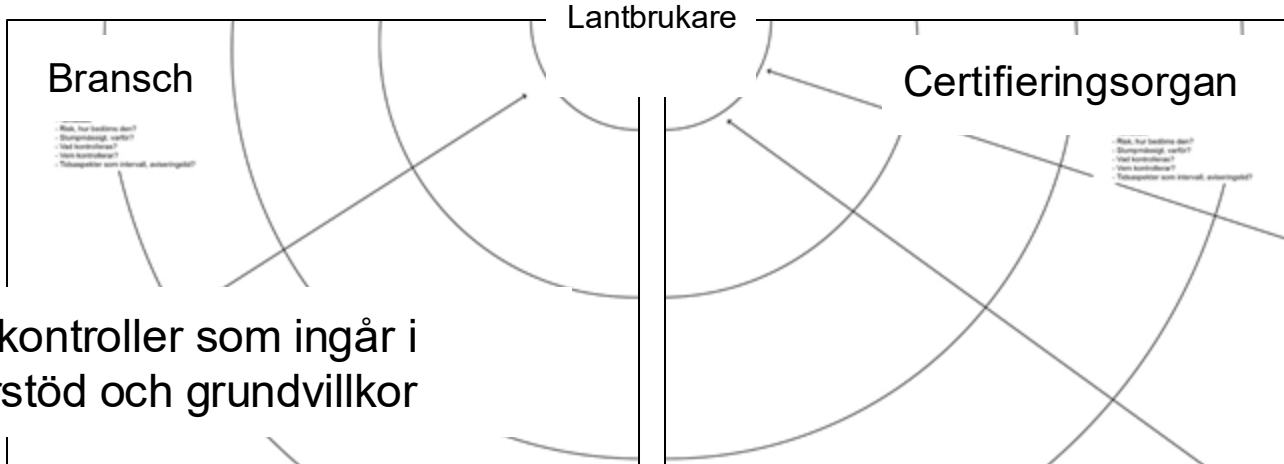
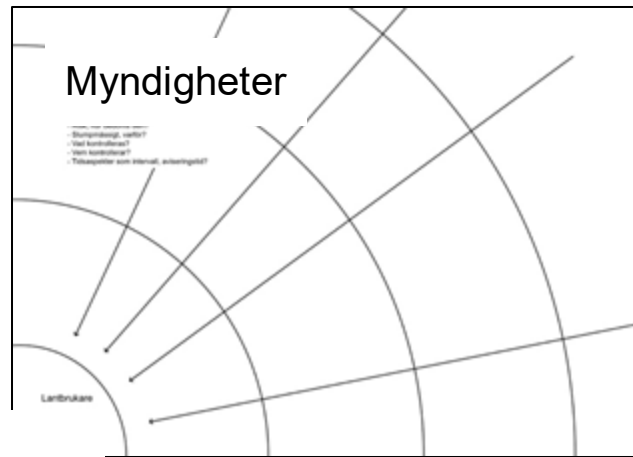
Kontrollstrategi

Hur bestäms vem som kontrolleras och hur kontrollerna/tillsynen genomförs?

Urvalskriterier:

- Tematiska kontroller
- Risk, hur bedöms den?
- Slumpmässigt, varför?
- Vad kontrolleras? Vem kontrollerar?

Tidsaspekter som intervall eller aviseringstid?

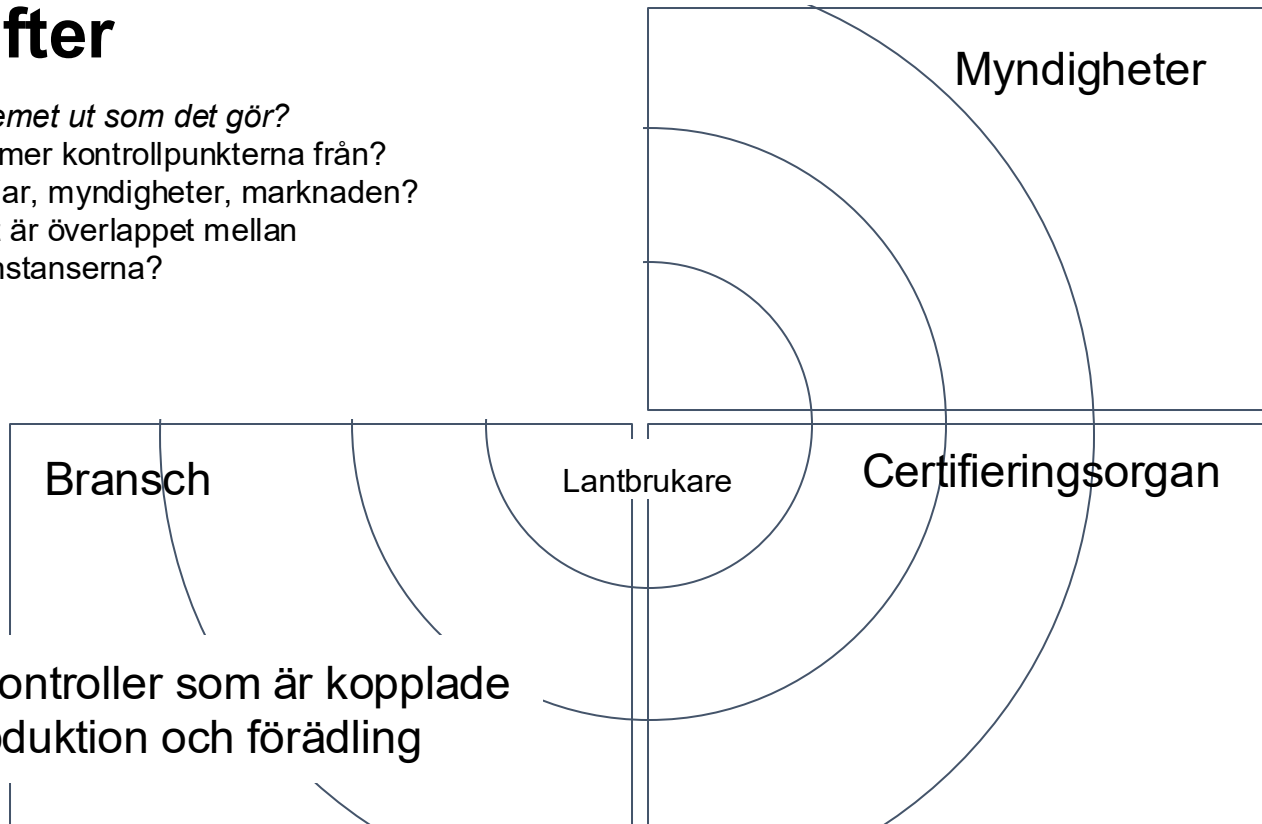

Utgå från kontroller som ingår i jordbrukarstöd och grundvillkor

Drivkrafter

Varför ser systemet ut som det gör?

- Var kommer kontrollpunkterna från?
EU? Lagar, myndigheter, marknaden?
- Hur stort är överlappet mellan
kontrollinstanserna?

Utgå från kontroller som är kopplade
till mjölkproduktion och förädling

Lunch

Samhällsnytta
KARLSTADS UNIVERSITET SAMHÄLLSNYTTA AB

Summering i grupp - Drivkrafter och Kontrollstrategi

- Vad har ni fått syn på som är relevant att dela utifrån era huvudfrågor?
- Vilket handlingsutrymme finns för påverkan av tillsynen hos de olika aktörerna i er kartläggning? Stort/litet, var i systemet?
- Vilka hinder och möjligheter för samordning mellan aktörer har ni identifierat?

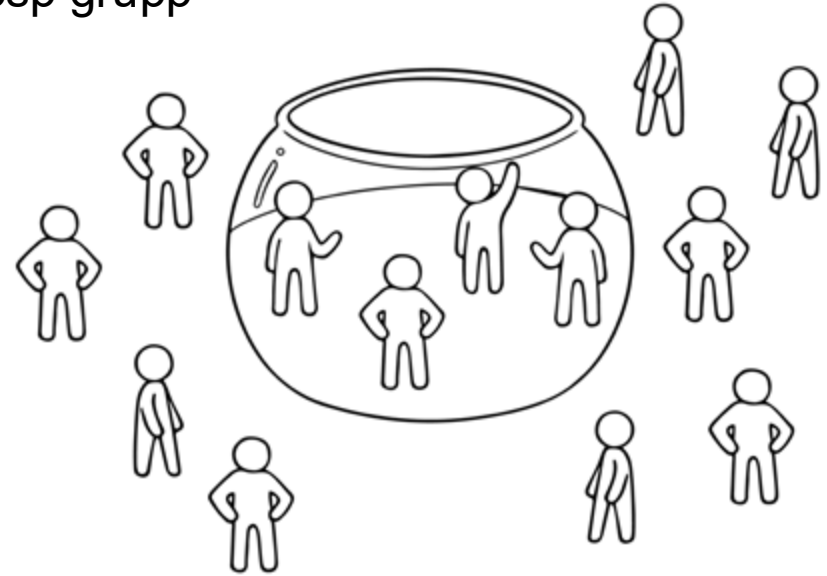
Bestäm vilka 4 i er grupp som börjar presentera ert arbete

Fishbowl - Drivkrafter och Kontrollstrategi

Del 1 - Återkoppling från diskussion från resp grupp

Del 2 - Fördjupande diskussion

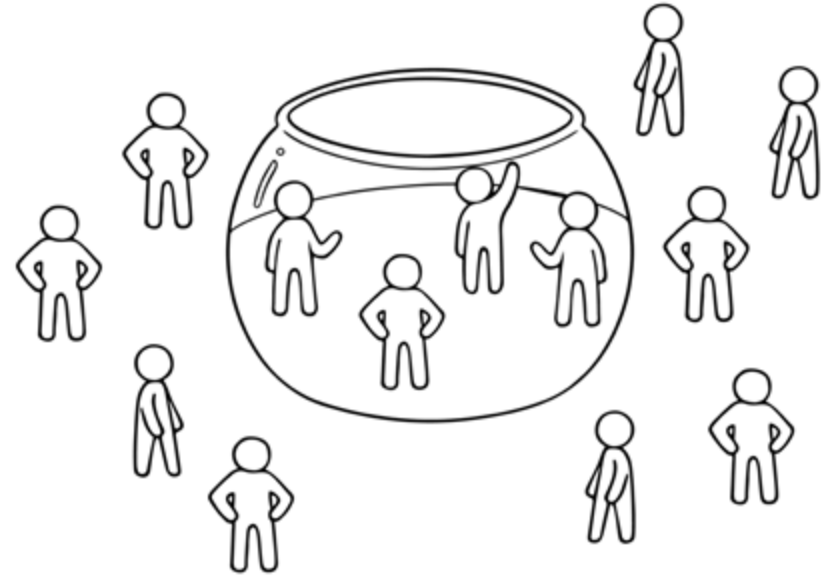

Fishbowl

4 personer i centrum, 5 stolar

Lämna när du vill ge plats

Ställ dig upp när du vill komma in

Kaffe

Samhällsnytta
KARLSTADS UNIVERSITET SAMHÄLLSNYTTA AB

agrønød

Helhetsenkelt

7 maj 202

Lisa Brandrup-Wogensen
Agronod

Vad hindrar samordning?

Vad hindrar samordning av tillsyn?

- Olika sakområden mellan instanser
- Kunskapsområden och expertinstanser
- Olika aviseringstid
- Tillit mellan kontrollinstanser
- Sekretess
- Datadelning
- Olika system
- ...

Hur kan samordning möjliggöras?

Tänk om vi var samordnade?

Tänk om samordning inte behövdes?

Tänk om... från lantbrukarens perspektiv

...en inspektör en gård

...inga dubbelkontroller

...kortare/anpassad handläggningstid - tex för investeringsstöd

...mer medbestämmande i systemet

Vad behöver ändras för kontrollanter, handläggare, bransch, myndigheter?

Tänk om... en inspektör en gård

En allmänkontrollant

“Vi ändrar premissen och föreslår en handläggare som är ute förebyggande.”

För kontrollanten

En arbetsgivare - en kontrollmyndighet

En utbildning, renodlad för yrket

Tydliga checklistor att ta hem till
bedömargrupp - allmänkontrollanten tar
tillbaka ärendet till experter som fattar
beslut

Ta hjälp av AI och film/fotografering

Risk för extra kontroller

Risk för kompetensbrist

För handläggare

Allmän kontrollanter ger remiss
till specialist

“Lantbrukare kommer inte att
gilla att den som handlägger
inte varit på plats.”

Risk för 3:e lager av kontroller

- Myndigheter - experter
- Branscher
- Övergripande myndighet

För myndigheter

Myndigheten skulle ha ett annat
uppgång:

- Övergripande
- Bedöma risk
- Nytt angreppssätt

Risk för oerhört standardiserade
regler

För att möjliggöra samordnad kontroll och tillsyn

**Harmoniserat
kontroll-
program**

Tänk om harmonisering av
kontrollprogram skulle kunna
minska dubbelarbetet?

**Ansvar för
korrekt
information
och
bedömning**

Tänk om vi skulle kunna
åstadkomma större
samordning och likvärdighet?

**Allmän-
kontrollanten**

Tänk om kontrollema kan
skötas av en person som
företträder alla?

Diskutera dessa tre förslag i grupper

Samhällsnytta
KARLSTADS UNIVERSITET SAMHÄLLSNYTTA AB

**Harmonisering
av kontroll-
program**

**Ansvar för
korrekt
information
och
bedömning**

**Affärsmodeller
och tillsyns-
vägledningar**

Återkoppling

Tack

Samhällsnytta
KARLSTADS UNIVERSITET SAMHÄLLSNYTTA AB